

В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко [та ін.] ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трошинського, Ю. П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2010. – 820 с.

3. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відом. Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

4. Про державну службу : закон України від 10 груд. 2015 р. № 889-ХІХ. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.

5. Про службу в органах місцевого самоврядування : закон України від 7 черв. 2001 р. № 2493/ІІІ. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

6. Петровський П. М. Гуманітарна парадигма як методологія реалізації інтерактивної сутності держави / П. М. Петровський // Ефективність державного управління : зб. наук. пр. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2007. – Вип. 12. – С. 153 – 164.

7. Решетніченко А. В. Гуманістична концепція управління / А. В. Решетніченко // Актуал. пробл. держ. упр. : зб. наук. пр. / редкол. : С. М. Серьогін (голов. ред.) [та ін.]. – Д. : ДРІДУ УАДУ, 2003. – Вип. 3. – С. 21 – 43.

ГРУДНИЦЬКИЙ ВАСИЛЬ МИКОЛАЙОВИЧ

к. ю. н., доцент, доцент кафедри історії та права

ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»

СОЦІОЛОГІЯ СЕЛА ЯК ГАЛУЗЬ СОЦІОЛОГІЧНОЇ НАУКИ

Дослідження проблем розвитку суспільства як в цілому, так і окремих його складових є сферою наукового пізнання різних наук, зокрема, філософії, соціології, психології, права тощо. Але особливе місце поміж вказаних наук займає соціологія, оскільки її безпосереднім об'єктом дослідження є суспільство в усій його багатоманітності. У широкому розумінні об'єктом соціологічної науки є все суспільство в його цілісності, системності, переплетінні множини суспільних відносин. Соціологія вивчає, перш за все, соціальну сферу життєдіяльності людей: соціальні інститути і відносини, соціальну стратифікацію суспільства, соціальні якості особистості, соціальну свідомість, соціальну поведінку тощо. Отже, об'єктом дослідження соціології може бути все суспільство як системне ціле, так і окремі його елементи, а саме великі і малі соціальні спільноти, особистість, організації, процеси і явища, різні сфери життєдіяльності людини.

Одним із таких елементів є село як соціально-просторове поселення, що характеризується цілою низкою ознак, відмінних від інших форм організації населення.

Вперше про соціологію села мова зайшла у 1915 р. з появою роботи американського соціолога Чарльза Гелпіна «Соціальна анатомія сільського суспільства». Протягом кількох найближчих десятиліть сформувалась відносно розвинута теоретична база для дослідження соціальних процесів у селі.

Вітчизняна соціально-політична думка традиційно була зорієнтована на сільські проблеми, вважала село джерелом національної ментальності, особливості якої різною мірою впливають на всі сфери життєдіяльності

українського суспільства. Цікавими спостереженнями збагатили українську соціологію наприкінці XIX – на початку XX століть І. Франко, М. Грушевський, С. Подолинський, О. Шумський. За радянських часів вона змушена була обслуговувати політичні інтереси влади, часто підганяючи під них результати досліджень. На сучасному етапі соціологія села зосереджує свою увагу на процесах, особливостях соціальної стратифікації в селі, соціальних наслідках впровадження нових технологій у сільськогосподарському виробництві.

Сільському життю властиві: підпорядкованість праці ритмам природи, нерівномірність трудової зайнятості, тісне поєднання праці та побуту, невисока виробнича мобільність, різноманітний демографічний склад територіальних груп, трудомісткість праці у домашньому та особистому підсобному господарстві, сильний неформальний соціальний контроль, велике значення місцевих авторитетів, менш напружений ритм життя, простіші форми спілкування, ніж у місті, зв'язок з природним середовищем, дисперсність розселення (розкиданість як самих сільських населених пунктів, так і індивідуальних осель у них) [1, с. 348].

Село завжди протиставлялося міській формі організації населення. На сьогоднішній день можна чітко простежити тенденцію до скорочення сільського населення, масової міграції жителів сіл до міста, що призводить до «вимирання» сільського прошарку та скорочення кількості сіл в Україні.

Виходячи із зазначеного можна стверджувати про необхідність та особливу актуальність соціологічного дослідження щодо життєдіяльності таких форм організації поселень як село. Важливим моментом також є те, що особливістю соціокультурного простору села є його відданість традиціям, поступовий розвиток із збереженням національної ментальності, культури, історичної пам'яті. Особливості комунікації в сільській місцевості характеризуються тісними сімейними стосунками, збереженням традицій шляхом їх передачі з покоління в коління. Наприклад, нерідкою є ситуація, коли у великих містах люди навіть не знають своїх сусідів по під'їзду, не дотримуються прийнятих «форм святкування» Різдва, Пасхи тощо. Одна із причин це недовіра, страх перед незнайомцями, пересторога від можливих протиправних дій від невідомих людей. При цьому зовсім інша ситуація спостерігається в українському селі, де святкування мають масовий характер, зі збереженням традицій і обрядів своїх предків, шанування старшого покоління. Отже, село є своєрідною скарбницею національної і культурної самобутності українського народу, сприяє самоідентифікації українців з певною соціокультурною спільнотою.

Таким чином, виокремлення галузі соціологічної науки, що вивчає різні аспекти життєдіяльності села як соціально-територіальної, соціокультурної спільноти є об'єктивною потребою. Особливу увагу соціології села варто приділяти у вищих навчальних закладах, які спеціалізуються на підготовці фахівців в аграрно-промисловому комплексі.

Відносно структури навчальної дисципліни, то її умовно можна розподілити на декілька блоків, а саме: перший модуль – теоретико-методологічні засади дослідження сільської форми організації поселень. У рамках цього блоку визначити об'єкт і предмет наукового пізнання. Соціальний феномен селянства,

особливості селянства як соціальної групи. Історія формування предметного поля соціології села. Особливості агропромислового комплексу України тощо.

Другий модуль – проблемно-прикладний або проблеми трансформації різних сфер буття життєвого середовища сільських поселень. Дослідження проблем соціального, економічного, культурного, політичного розвитку села. Особливості комунікації в сільському середовищі. Модернізація інфраструктури села, демографічні та етносоціальні процеси тощо.

Третій модуль може бути спрямований на проведення дослідження особливостей життєдіяльності сільських поселень в різних регіонах України. Визначення перспектив розвитку різних областей України, можливості адаптації сільського населення до нових умов.

Список використаних джерел:

1. Тереняк Л. В. Організація самоврядування на селі в умовах соціально-економічних трансформацій / Л. В. Тереняк // Науковий вісник ЛНУВМБТ ім. С. З. Гжицького. – 2013. – № 2 (56). – Т. 15. – С. 346 – 354.

ДРУЗЕНКО МАРІЯ ПЕТРІВНА

слухачка кафедри публічного управління та публічної служби

Національної академії державного управління при Президентові України

СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН І ІНСТИТУТІВ

Один із важливих напрямів інституціональних змін системи публічного управління стосується комплексного та якісного реформування механізмів державного регулювання розвитку соціогуманітарної сфери держави, зокрема розвитку суспільних інститутів охорони здоров'я, освіти та соціального захисту [3, с. 123].

Функціонування соціальної сфери треба розглядати як невід'ємну частину усієї соціально-економічної системи України, в якій зосереджена одна третина основних фондів і що майже стільки ж усіх працюючих. До речі, слід зазначити, що тут зосереджений найвищий інтелектуальний потенціал. Усе це свідчить про вагомому роль соціальної сфери в житті суспільства. Її значення для економіки України можна розглядати в двох аспектах: один з них полягає в тому, що цей сегмент економіки істотно визначає рівень розвитку української економіки.

Тому в перспективі без гнучкої і ефективної системи фінансування неможливе її повноцінне функціонування. У перспективі в розвитку соціальної сфери повинні статися істотні зміни, до яких, на наш погляд, доцільно віднести: зростання інвестицій, що зумовить поліпшення її інфраструктурного потенціалу; подальша диверсифікація послуг соціальної сфери; активізація розвитку ринку послуг; підвищення освітнього, професійного і кваліфікаційного рівня кадрового потенціалу, що, у свою чергу, зумовить підвищення ефективності виробництва [5, с. 261].

Як зазначають у своїх дослідженнях вчені В. А. Скуратівський, О. М. Палій, Е. М. Лібанова, соціальна сфера – це сфера життєдіяльності людського